

ומה דהקשה העטרת יצחק דמשמע כאן דאי לאו תקנת יהושע, הי' אסור להוציא זבל לרה"ר, משמע דלקלקל רשות הרבים הי' אסור קודם תקנת יהושע ולא מדרבנן, י"ל דמה דכתב מדרבנן אסור אין כוונתו שרבנן אחר מתן תורה אסורוהו ובשעת מתן תורה הי' מותר, אלא ודאי דגם קודם מתן תורה הי' אסור, אך האיסור נעשה ע"י שהתחילו אנשים לכבוש דרכים מעיר לעיר ותקנו שיהיו רבים יכולים לילך בזה תקנו שלא יוכלו לקלקל הדרכים ולמנוע השימוש בזה, ואין ספק שהקב"ה שנתן הארץ לבני אדם הסכים לתקנה זו לתיקון העולם, ושפיר אין לעבור על תקנה זו כמו שאסור לעבור על שאר תקנות הציבור, וגם כאשר במתן תורה אמרה התורה דאסור להוציא בשבת מרה"י לרשות הרבים, ודאי הסכימה התורה שרשות הרבים נקרא מה שיש רשות לרבים לילך שם, וודאי אין לקלקל ולהפריע בדבר, דאם יש ליחיד רשות להפריע ולקלקל לא יקרא רשות הרבים, וא"כ האיסור ודאי נעשה קודם תקנת יהושע, אלא בתורה זה לא נכתב, וע"כ נקרא שאסור רק מדרבנן ולא מדאורייתא, אבל ודאי הי' אסור גם קודם תקנת יהושע וכנ"ל. וע"כ שפיר הוצרך יהושע לתקן שיהי' מותר לקלקל ולהוציא זבל לרה"ר, עיי"ש.

★★

בגמ': ותו ליכא כו' והאיכא כו' תנאי ב"ד הוא שיהא זה יורד לתוך שדה חבירו וקוצץ שוכו של חבירו להציל נחיל שלו כו' ביחידאי לא קאמרינן.

בפני מנחם (לשמיני עצרת תשנ"ה) מביא מצדיקים, ש"שוכו" האמור כאן רמז לחג הסוכות, וממשיך הפני מנחם ש"להציל נחיל שלו" רמז לשמחת תורה ששמחים עם התורה שהיא מתוקה מדבש ונופת צופים. וזהו שמסיים כאן דאזלא "כיחידאי", שכל אחד ואחד יכול להכנס לתוך הסוכה, ואח"כ לזכות לשמוח ולטעום מטוב נועם צוף של דברי תורה.

דף פ"ב ע"א

בגמ': ושיהיו מכבסין בחמישי בשבת מפני כבוד שבת. **המגן** אברהם (רמ"ב ג') למד דעיקר תקנת עזרא היתה שלא לכבס ביום שישי בערב שבת כדי שיהיו פנוים לכבוד שבת.

והאליה רבה (שם) חלק על המג"א וס"ל דעיקר התקנה היתה שיהיו לו בגדים מכובסין לשבת, אלא דלא

עוד פירש, שנתן להם ארבעה מינים הנזכרים לכל אחד ואחד, בזכות ארבעה חלקים שיש בלמוד התורה שהם פ"שט ר'מז דירש ס'וד.

★★

בגמ': הרואה חבירו תועה בין הכרמים מפסיג ועולה ומפסיג ויורד.

בתולדות יעקב יוסף (פ' בהעלותך) כותב בדרך רמז, דקאי אמי שרואה את חבירו תועה מדרך הישר, והוא הולך אחריו להצילו, ולהחזירו למוטב לדרך התורה, ויש מקום לחשוש שכשהוא מטפל בחבירו גם בו ידבק קצת מצואת עון החוטא, לכן העצה היא מפסג ועולה, שיקשר את עצמו למעלה למעלה, ויתדבק בהקב"ה, ואז מפסג ויורד יכול לרדת לבאר שחת לבעבור להציל את חבירו, ולא יתלכלך מחלאת זוהמא של החטא.

וזוה גם כוונת הכתוב "על זאת יתפלל אליך כל חסיד לעת מצוא, רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו", (תהלים ל"ב ו'), כמו המציל את חבירו שטובע בשטף הנהר, יש חשש סכנה שגם הוא יסחף לשם, וצריך להרבות בתפלה שינצל ושיציל את חבירו.

★★

בגמ': בשעת הוצאת זבלים אדם מוציא זבלו לרה"ר וכו' שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ.

המשנה למלך בפרק ב' מהל' רוצח הלכה ב' כתב דהאיסור לקלקל רשות הרבים פשיטא דהוי מדרבנן, ע"ש.

ובתשו' עטרת יצחק (סי' כד-כז) מביא דנתקשו כמה גדולים בטעמו של דבר, מדוע יהי' גזל רבים קיל מגזל יחיד, ועוד הקשה מדברי הגמרא כאן ולעיל (ל ע"א) דמתקנת יהושע בן נון הוא שיהי' מותר לאדם להוציא זבלו לרה"ר, משמע דאי לאו תקנת יהושע הי' אסור מדאורייתא.

ובשו"ת דבר יהושע (ח"א סי' כו אות ו) כתב לבאר טעמו של המשנה למלך, דס"ל דרשות הרבים אינו רשות של רבים שלכל אחד יש חלק בה, אלא היא רשות של הפקר וכל אחד יש לו רשות לילך שם, והנה איסור גזל מן התורה הוא לגזול מהשני דבר שהוא שלו, אבל רשות הרבים שאין לכל חלק בזה ורק רשות לילך בה יש לכל אחד, שפיר אין זה גזל מן התורה, ורק מדרבנן אסור.